

باسمه تعالی

سند تولید

شناسه ملی سند (شمس)

نسخه ۱,۲

مهر ماه ۱۳۹۸

مقدمه

با عنایت به بند ب بخشنامه ی شماره ی ۱۷۳۹۸۳۶ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۸۶ سازمان اداری و استخدامی کشور، درج «شناسه ملی سند (شمس)» به مکاتبات و اسناد دولتی برای تمام دستگاه‌های اجرایی الزامی شده است. این شناسه که به هر نامه به صورت یکتا اختصاص داده خواهد شد مطابق بند ۵ همان بخشنامه می‌بایست الگوی مشخصی داشته و مطابق آن ایجاد شود. سند حاضر تشکیل این شناسه را معرفی می‌نماید.

هدف

هدف از تعیین و درج شناسه شمس در مکاتبات و اسناد دولتی عبارت است از

- ایجاد شناسه یکتا و قابل پیگیری؛
- افزایش سرعت و ایجاد سهولت در ثبت مکانیزه مکاتبات.

تعاریف

- **شناسه ملی سند (شمس):** شناسه‌ای است که براساس ترکیب چندین قلم اطلاعاتی از اقلام اطلاعاتی سند ایجاد و هویت یکتایی برای آن ایجاد می‌نماید.
- **QR code:** یک بارکد دو بعدی حاوی داده(های) نهفته است که می‌توان آن را با اسکنرهای مربوط یا دوربین تلفن همراه بازخوانی نمود.
- **GSI:** یک انجمن بین‌المللی غیرانتفاعی است که به توسعه و حفاظت از استانداردهای جهانی مرتبط با ارتباطات تجاری می‌پردازد. شناخته‌شده‌ترین این استانداردها بارکد است، نمادی که روی محصولات چاپ شده و قابلیت اسکن شدن به صورت الکترونیکی را دارد.
- **ECE:** پروتکل تبادل الکترونیک مکاتبات که توسط سازمان نظام صنفی رایانه‌ای تهیه و ارائه شده است.

وضعیت موجود

در حال حاضر سازمان‌ها و ادارات بر اساس قواعد داخلی خود برای هر سند یا مکاتبه اداری یک شماره اختصاص می‌دهند که شناسه یکتای داخلی برای اسناد بوده و در برخی موارد این شماره به همراه تاریخ نامه شناسه یکتا می‌شود.

این شناسه قابلیت ایجاد یکتایی بین سازمانی نداشته و عملاً از طریق آن نمی‌توان به یک مکاتبه یا سند خاص در بین کلیه دستگاه‌های اجرایی رسید.

با بررسی نحوه شماره‌گذاری نامه‌ها در بین بیش از ۵۰ دبیرخانه نظام اداری کشور، پیچیده‌ترین حالت شماره‌گذاری دارای ۴ قسمت اصلی و متشکل از حروف، اعداد و دو علامت "/" و "-" می‌باشد و حداکثر ۲۰ کاراکتر است.

وضعیت مطلوب

ایجاد شناسه یکتا که قابلیت شناسایی و بهره‌برداری ساده و سریعی ایجاد نماید وضعیت مطلوب خواهد بود. به عبارت دیگر چنانچه با اقلام اطلاعاتی مستقیم و غیرمستقیم قابل استخراج از نامه بتوان ترکیبی ایجاد نمود که شناسه یکتایی در سطح ملی (مابین کلیه دستگاه‌های اجرایی) ساخته شود، امکان شناسایی ساده و قابلیت پیگیری راحتی را فراهم می‌آورد.

روش تشکیل شناسه شمس

شناسه شمس بر اساس توافقات صورت گرفته و اقتباسی که از استاندارد GSI انجام شده است است ترکیبی از اقلام اطلاعاتی به شرح زیر است.

۱- شماره نامه که توسط سازمان ایجاد کننده تولید و عموماً در سربرگ آن چاپ می‌شود. این شماره حداکثر ۲۰ کاراکتر خواهد بود.

۲- تاریخ و ساعت ثبت و صدور که در قالب روز ماه سال و ساعت با استاندارد ISO۸۶۰۱ و در قالب

[YYYY]-[MM]-[DD]T[hh]:[mm]:[ss]

۱۳۹۸-۰۷-۲۸T۱۷:۰۲:۱۵

است و دقیقاً ۱۹ کاراکتر خواهد بود. لازم به ذکر است تاریخ شمسی در نظر گرفته می‌شود.

۳- شناسه یکتای عمومی (GUID) که در قالب معرفی شده در اسناد ECE و شامل ۳۶ کاراکتر بوده و توسط سامانه‌های اتوماسیون مکاتبات اداری تولید می‌شود.

۴- کد ملی امضا کننده نامه که شامل حداکثر ۲۰ کاراکتر بوده و چنانچه نامه دارای دو امضا کننده باشد ۱۰ رقم اول کد ملی امضا کننده اول و ۱۰ رقم بعدی کد ملی امضا کننده دوم خواهد بود.

۵- نشانی پست الکترونیک سازمان ایجاد کننده نامه که حداکثر ۲۹ کاراکتر است. این نشانی همان ایمیل تعریف شده در شبکه دولت است.

۶- شناسه ملی سازمان ایجاد کننده مکاتبه که یک کد ۱۱ رقمی است و سازمان ثبت شرکت‌ها به هر سازمانی اختصاص داده است.

جدول اقلام اطلاعاتی مندرج در شناسه شمس

کد شناسایی قلم داده	نام	تعداد کاراکتر
۱	شماره نامه	۲۰
۲	تاریخ و ساعت ثبت و صدور	۱۹
۳	شناسه یکتایی (GUID)	۳۶
۴	کد ملی امضا کننده	۲۰
۵	نشانی پست الکترونیک	۳۰
۶	شناسه ملی	۱۱

در این جدول سه قلم اول (شماره نامه، تاریخ و ساعت ثبت و صدور و شناسه یکتایی) اجباری بوده و حداقل یکی از اقلام کد ملی امضا کننده، نشانی پست الکترونیک یا شناسه ملی می‌بایست وجود داشته باشد.

روش تشکیل QR code

در شناسه شمس برای ایجاد این کد قالب زیر استفاده خواهد شد:

... {جزء چهارم} شناسه یکتایی (۳) تاریخ و ساعت ثبت و صدور (۲) شماره نامه (۱)

به عنوان نمونه در حوزه شبکه دولت به دلیل آنکه تمام سازمان‌های متصل به آن دارای نشانی پست الکترونیک بوده {جزء چهارم} می‌تواند نشانی پست الکترونیک (۵) باشد و چنانچه سازمانی (غیرمتصل به شبکه دولت) این اطلاع را نداشته باشد از شناسه ملی (۶) استفاده خواهد نمود و در حالتی که این شناسه نیز وجود نداشته باشد (نامه‌های غیرسازمانی) کد ملی امضا کننده (۴)، {جزء چهارم} خواهد بود.

قابل ذکر است که امکان ثبت تمام اقلام در QR code وجود داشته و قابل قبول خواهد بود.

این سند در ۴ صفحه تهیه و تدوین گردیده است.